1842 július 25, szombat. XVI. évfolyam, 30. szám.

CELLDÖMÖLKI HÍRLAP

=POLITIKAI-TÁRSADALMI-ÉS-SZÉPIRODALMI-HETILAP=

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Celldömölk, gróf Széchenyi-utca 12. Telefon: 55. Csekkszám 17.258.

Felelős szerkesztő: NAGY IMRE

Előfizetési árak: 1 évre 6, ½ évre 3, ¼ évre 1.50 P. Megjelenik minden szombaton.

A pozsonyi ifjuság tüntetése Jókai mellett és Grosz Bella ellen

Jankovics Marcel mint 26 éves, fiatal ügyvéd, szervezője és vezetője volt annak a tüntetésnek, amelyet a század forduló évében Pozsonyba érkező Jókai új felesége ellen az ottani fiatalság rendezett. Levelében így mondja el.

Jókai Mór 1899 szeptember 16 án lépett házasságra Nagy (Grósz) Bellával és budapesti hirlapirók kezdeményezésére vele együtt a magyar színházi saison teljében Pozsonyba érkezett, hogy neje két estén fellépjen.

A budapesti liberális sajtó állandóan izlapolta azt a gondolatot, hogy e második Jókainénak, aki emlékezetem szerint akkor a Vigszinházban már szerepelt egyparányszor, el kell foglalni az első Jókainé, Laborfalvi Róza helyét a Nemzeti szinháznál. (A hangulat keltést a zsidó Vészi József irányitotta. szerk.) Miután a pozsonyi szinházi látogatók közönsége kényes és komoly itéletiel, kritikai érzékkel rendelkező szinházi közönségnek számitottak, a nagy liberális hirlapiró kisérettel érkező Jókainé Nagy Bella sikerérál előre is gondoskodás történt e budapesti kiséret körében. Mi, Pozsony ban tudtuk, hogy minden zsidó lap beharangozta a sikert és Pozsonyban is felkészült a „claque", megérkezett vagy félvagon budapesti babér kossorá és csokor. Pozsonyban a komoly közönségnek szoban eszébe sem jutott Nagy Bellát ünnepelni akarni. Hiszen akik rajongva szeretik és csodálják a halhatatlan költőt és a világirodalom egyik legnagyobb mesemondóját, aggódva szemléltek a csunya játékot, mely a ragyogó Jókai név kiaknázására megindult.

Én, aki akkor Pozsonyban fiatal ügyvédjelölt voltam, minden kellemetlenség árán is kész voltam mindenre, hogy e fellépést megbuktassuk és így Jókainé Nagy Bella ne kerülhessen a Magyar Nemzeti Szinházba Jászai és Márkus Emma mellé. Bennünket, Pozsonyi magyarokat a Nemzeti szinház multjának tündöklő szépsége — Laborfalvy Róza emléke iránti kegyelet és Jókai nevének tiszta fénye vezetett. Amit mi tiniaink tettünk, nem volt tiszteletlenség Jókai iránt. — de lovagiatlan ság sem neje iránt. Tudtuk hogy a költő egész családja minden emberit megtett már, hogy visszatartsa az életében halhatatlanná lett irót e szerencsétlen lépéstől — mi tudtuk tehát, hogy Jókai már átesett a feleségével, helyesebben házasságra elen irányuló akcióik tűzpróbáin, tehát a Pozsonyi magyarok magatartása sem fogja meglepni és nem fog neki egy esténél több fájdalmat okozni.

Első napra a „Fekete vér" cimü dráma volt kitüzve,—a második estére a Dalma, az utóbbi darab lett volna a koronája a vedégszereplésnek. (Jókainé Nagy Bella, mint az avar vezérnek, Olmadurnak leánya, Dalma — akart a Nemzeti Ssinházba bevonulni!) Ez ellen „esküdtem össze" barátaimmal. A „Fekete Vér" előadására vagyis, az első estére vásároltam 8 vagy 9 páholyt. Abban elhelyezkedtünk vagy 35-40 en. Nem gyermekifjak, hanem diplomás emberek fiatal ügyvédek, orvosok, fiatal mérnökök és egy két joghallgató. Mikor megjelent a páholyában Jókai és a szinpadon Jókainé Nagy Bella. össze beszélésünk alapján harsogva éljeltük a költőt, ki nemzedékek magános óráit szépitette meg és töltötte meg magyar reménnyel. A végefogyhatatlan „Éljen Jókai" után azonban éles pisszegéssel és fütty-szóval köszöntöttük Jókainé minden szinpadi belépését, a pesti koszoruk felnyujtásának kisérletét,

K. rendőrkapitány kihivatott páholyomból és kérdezte, mit akarunk. Azt feleltem „Ha tapsolni és éljenezni szabad a szinházban, akkor a nemetszést is szabad kifejezni". Ujultam a nagy olasz és francia operákra, hol bizony régi szokás, kipisszegni az énekest, aki nem tetszik. A rendőrtiszt nem is kezdett semmi akciót. Ellenben az egész szinház pozsonyi közönsége, kivéve a csekélyszámu pesti klakkot, belekapott a mi elutasitó nem tetszésnyilvánitásunkba. Másnap a „Dalmát" le kellett venni a műsorról.

Vészi József másnap vezércikket irt (ha jól emlékszem az általa alapitott „Budapesti Naplóban"), ezzel a cimmel, „KENDTEK". Majdnem szórul-szóra emlékszem rá, ilyenformán kezdődött; Bocsássanak meg nekem a magyar kondások, hogy az ő cimzésüket alkalmazom a pozsonyi magyar ifjuságra, mert ez az ifjuság még ezt a megszólitást sem érdemli meg... Nem érdemli meg, mert nővel szemben volt neveletlen és ez a nő Jókai hitvese volt stb.

Nem reflektálliunk a jeles szerkesztő támadására. Jókainé Nagy Bellával szemben — mi akkori pozsonyi fiatalok — mi éreztük magunkat legkevésbé sem bünösöknek, mert hiszen ő, mint nő vétett a magyar nemzet ellen... Ez a házasság nem volt két embernek magánügye. A jóságos, naiv agg költőt, kit kora ingatagná tett, megveszteglette fiatalságával — aztán szövetségeseivel ki akartajaknázni a ragyogó nevet, — hogy nem is nagyon távoli özvegysége idejére rangos helyet biztositson magának a szinpadon is, azon a szinpadon, melyre csak a nemzet legnagyobb emberábrázolói léphetnek.

A Kendtek szemrehányással sohasem bántottak. Megnyugvással vettük tudomásul hogy a Nemzeti Szinház tagságának erősitése abbamaradt.

Groszék a haldokló körül

Érdekesek azok az adatok, amelyek a nagy költő halálának körülményeire és a Grosz-család akkori viselkedésére vonatkozóan hozzám befutottak;

1904 áprilisban tért vissza Jókai Mór Olaszországból, ahol Grosz Bella társaságában a telet töltötte. Az öregor gyengélkedett, de szorgalmasan dolgozott s nem mult el nap hogy kéziratot ne küldött volna Pestre. Április vége felé elindultak haza. Fiumében erős bőra dühöngött, Jókai gyönge tüdeje, amely miatt egész élelén keresztül féltette családja, az előhaladott korban bármikor ágybadönthette. Ezért is töltötte a teleket rendszerint Olaszországban, az ittboni időjárás már túlkemény volt számára.

A Grósz-család beleegyezett az itáliai tartózkodásokba, természetesen, ha Bella s a családból még legalább a mama vele megy. Grósz Mórné Flömm Malvin, a „mama", ilyenkor felhagyott foglalkozásával (az óbudai orthodox családoknál ő volt a legnépszerűbb bába!), Malvin néni uriasszony lett, s Bellával a költőt őrizte.

Természetesen ez nem kevés költséget jelentett, az öreg embert bajszolták az irásra, Bella nem tört pihenést az irodalom érdekében. Maga vette kezébe a Jókai irások adminisztrálását. Bella néhány kinos bukás után lemondott a szinpadról és csak „Jókainak élt".

Hazafelé vagy negyven órát tartott az utazás. Az agg iró nem pihenhetett le, egy ülésben rázkódta végig a nagy távolságot, Bella lábainál, Bella az üléseken ellenkező pihent.

Jókai lázas beteg volt már ekkor. Bella új háziorvost is hozott a házhoz, doktor Spitzert. Spitzer megállapitotta az erős meghülést. de az asszony ügyelte magát a dolgon, az öregembert még elküldte, hogy hozza el öccseit az iskolából. Jókai kocsin el is hozta még a Grósz-fiukat, de hazafelé jövet már ugy rázta a hideglelés szédült. hogy csak erős támogatással tudott felmenni az Erzsébet-körut 44. számu bérház második emeletére, lakására.

A láz felszökött, Spitzer doktor borogatást, porokat rendelt — majd érezvén a felelősséget más orvost is hivatott segitségül.

Az irók körében elterjedt a betegség hire. Mikszáth Kornyi professzort vitte fel, vizsgálja meg. Kornyi már lemondóan intett:

— Hetvenkilenc év és tüdőgyulladás, délután a Lőcsei fehérasszonyi kérte, olvasott néhány sort, lapozgatta, letette papiandra.

Bella az előszobában fogadta az előkelőségeket. A kabinetiroda kétszer is érdeklődött a beteg felől a király megbizásából, Tisza miniszterelnök, Beszerviczy kultuszminiszter, az irók huzamosabb ideig ott tartózkodtak. Kornyi nem engedett senkit a haldokló közelébe.

Az ablak nyitva volt, a Körut ról áramlott fel az utca zaja. Bella be akarta csukni, — gyengéd volt;

— Ne mzavarja a zaj? becsukom.

— Ne. A zaj az élet — s az élet szép.

Ez volt Jókai utolsó mondata, — az élet szép. Egy mély sóhajtással kilehelte lelkét.

Bella ugy érezvén, hogy nem elég, ha testi mivoltában van ott a szobában, hogy közelebb legyen a „teledhetellen, legjobb férjhez", a halott párnájára tette saját fényképét. Az ujságirók ezt a mozzanatot fel is jegyezték.

A temetésen Vészi József támogatta az özvegyet. Az egész hivatalos Magyarország neki kondoleált, a Grósz-néni, a mama gyüjtötte a szép sörgönyöket.

Nem tartozik az ügy meritumához, de mint fájdalmasan jellemző felemlitjük: Kiss László hirlapiró az utolsó Jókai atyafiakat a marosvásárhelyi szegényházban, s az iparosok aggmenházában találta meg. A laborfalvi Benke család utolsó hajtásai: Laborfalvi Benke Nina itt halt meg „nemrégiben. Finom, intelligens asszony volt, husz évig élt a megszállás ideje alatt a szegény magyarok nyomoruságos menházában. Nem tudta megszokni, nem tudott beletörődni a sorsba. Egy Benke-leány s egy fiu messze Amerikába vándorolt. Az öreg Benke Károly egyik, Amerikába szakadt gépészmérnök fiától kap időnkint valami segitséget.

Ára 12 fillér.

Ur és paraszt

Irta: MESTER MIKLÓS országgyülési képviselő

Ha az úr és paraszt elnevezest halljuk, önkéntelenül a feudalizmus, a jobbágyság kora jut eszünkbe. Urak voltak a kiváltságosak. Parasztok voltak a jobbágyok. Az urak alkották a nemzetet a jobbágyvilágban, kizárólagos joggal uralták a közéletet. A parasztok jogtalanok voltak és mint ilyenek, nem tartoztak a nemzethez, politikai jogokat nem gyakoroltak. Amint mondani szokták, a parasztság kivül állt az alkotmány sáncain.

Uri világ, paraszt világ, két külön világ volt. A kettőt a jog, a vagyoni különbség és a müveltség meredek válaszfala különitette el egymástól évszázadokon keresztül. Legszomorúbb fejezetei a magyar történelemnek azok, amelyek arról, tanuskodnak, hogy ez a két világ ellenségként állott egymással szemben. A parasztlázadások és az azokat követő megtorlások annyira alapjaiban renditették meg a magyarság életét, hogy ezeknek tragikus következményeit ma is jobban érezzük, mint az évszázados nagy és külső háborúkét.

1848. reformnemzedéke igyekezett lebontani a válaszfalakat úr és paraszt, nemes és jobbágy között. A törekvést alkotmányjogilag siker koronázta. Ur és paraszt, nemes és jobbágy egyformán tagja lett a nemzetnek — egyenlő jogokkal és egyenlő kötelességgekkel.

Nemsokára százéves évfordulója lesz az alkotmányos kiegyenlitődésnek, és mégis ott él a köztudatban az úr és paraszt fogalma. Vajjon miért? Ha az igazságot nem akarjuk elkendőzni, becsületesen szembe kell néznünk a kérdéssel. Tény az, hogy az alkotmányos kiegyenlitődésnél sokkal lassúbb folyamat a társadalmi, müveltségi és gazdasági kiegyenlitődés, amely a magyar életben a mai napig sem következett be. Ma is megvannak ezen a téren a különbségek és egy új reformnemzedéknek legszentebb kötelessége megalkuvás nélkül dolgozni ennek a megszüntetéséért.

Mi, a népi magyarság fanatikus hivei, ugy hisszük, hogy a társadalmi és gazdasági kiegyenlitődés következményeként az „úr" és „paraszt" mai fogalmának és a mai életformájának egyaránt el kell tünnie a magyar életből. Mi csak szellemi és fizikai munkásokat ismerünk. A mi szemünkben az úr a gőgnek, a paraszt az alázatosságnak a megszemélyesitője. Éppen azért valljuk, hogy a népi Magyarországon sem gőgös urakra, sem alázatos parasztokra nincs szükség, hanem csupán öntudatos, egymást a munka alapján — foglalkozásra való tekintet nélkül — kölcsönösen tisztelő magyar emberekre.

Mi magyar földművest ismerünk, de magyar parasztot nem. Nagyatádi Szabó István is megalázónak tartotta a paraszt elnevezést, s mint a magyar földműves nép boldogulásának nagy úttörője — mindig tiltakozott ellene. Az ország több vidékén elenszenves a paraszt szó. Igy például nem ajánlom politikusainknak, hogy megszólításként használják, főként az öntudatos kúnoknál és székelyeknél, akik mindig szabad emberek voltak és a paraszt megszólitást, mint megalázót nem türik. De mi nem a szavakon akarunk lovagolni, hanem a lényeget keressük. Le akarjuk szögezni felreérthetetlenül álláspontunkat ebben a nagyon fontos kérdésben. A helyzet ismeretében czak azt mondhatjuk, hogy ma paraszt jelszó alatt mozgalom indult és ha ennek az a célja, hogy a földműves népet becsületes, önzetlen, arravaló emberek bekapcsolásával, a nyomasztó paraszti sorsból kiemelje és megszervezze azért, hogy ezáltal a földműves nép a nemzeti közöségbe jobban, öntudatosabban be tudjon illeszkedni, mint ma — örülünk neki. Minden olyan elgondolásnak azonban, amely csupán szűkkörű paraszti öntudatról beszél, ellene vagyunk, miként ellene az úri öntudat hangoztatásának is. A népi Magyarország nem úri Magyarország, sem paraszt Magyarország, hanem — fog lalkozásra tekintet nélkül — az egyformán művelt, öntudatos magyarok Magyarországa.

Párhuzamos első osztályt a sárvári polgáriba!

Mostanában gyakran hangzik el ez a sóhaj a sárvárkörnyéki gazdák ajkáról: szivesen taniatatnám a fiamat, de a sárvári polgáriban nincs már hely, távolabbre elküldeni pedig nincs módomban.

Vajjon mi ennek a sűrűn megismétlődő sóhajnak az oka?

Utána nézve a dolognak, megállapithatjuk, hogy az összes érdekeltek egyöntetű megállapitása szerint feltétlenül meg kellene nyilni a párhuzamos első osztálynak, hogy befogadhassa az intézet az összes tanulni óhajtókat. Hely és eszközök készen állnak, hogy ez az osztály is megkezdje működését őszre. És — amint halljuk — mégsem nyilhatik meg ez az osztály, mert a felsőbb tanügyi hatóságok elutasittották ezt a kérelmet azzal a megokolással, hogy tanerőhiány van.

Bocsánatot kérünk, de ez nem elegendő ok az elutasitásra ma, amikor mindenütt a falusi tehetségek megmentéséről beszélnek. Ma már nem lehetnek ezek a szavak elröppenő szappanbuborékok! Nem lehetnek, mert ma minden nemzet megfeszitett erővel emeli népének átlagos müveltségét, hogy a nagy világkáoszban el ne éghessenek az örök emberi értékek és a világfergeteg ellenére emelkedjen az emberiség végre lelkiekben is. Ma, amikor nemzetiségeink szinte körmük szakadtáig tanittatják gyermekeiket, nem lehetünk olyan bekötöttszemüek hogy a „haza szent önzésének nevében" ne pont a magyar értékek előtt nyissuk meg nemzeti művelődésünk ajtait. Nemzetünk nagyjai elégszer harsogták már a multban fülünkbe, hogy a magyarság vezetőszerepét Közép—Európában csak úgy tarthatjuk meg továbbra is, ha müveltségben is elsők leszünk! Nem mehetünk tehát el szó nélkül az ilyen jelenségek mellett! Eleget fecséreltük nemzeti energiánkat! Legjobbjaink iskola- és anyagi hiányok miatt a középszerüségben süllyedtek el. Ki meri ma vállalni a felelőséget ha ötven magyar fiut és leányt ismét meg fosztunk a továbbtanulási lehetőségektől? Nincs elég tanár? A szükség parancsol! És hogy parancsolhat, bizonyitja ezt az is, hogy a visszatért keleti és déli részeken érettségizettekkel töltenek be tanitói állásokat, holott nekik erre szakképesitésük nincsen. De Sárváron van vagy öt elemi iskola és — erre méltán lehetnek büszkék a sárváriak, — ott olyan tanerők vannak, akik egy-egy órát naponta játszva tanithatnának a polgári iskolában is. Hogy nincs erre szakképesitésük? De magyarok, értsük meg, csak ideiglenes megoldásról van szó! Nyiljon csak meg ez az új osztály is! Nem lesz örökké háború. A háboru után pedig nem lesz emberhiány és lesznek majd ismét erre a munkára képesitett tanárok is.

Attól pedig ne féljen senkisem, hogy a tanerők nem állják meg helyüket a polgári iskola katedráján! Tudjuk biztosan, hogy azok a tanitók, akik megbizatást kapnak a tanitásra, azok ezt kitüntetésnek fogják tartani és készülni, dolgozni fognak szivvel és lélekkel! Ha a 7-8 osztályt el tudják tanitani az elemi iskolában, akkor a polgári iskola I. osztályában is meg tudják állni a helyüket. S hogy örömmel hoznak ekkora áldozatot a magyarság javára, bizonyos, hiszen az ő tekintélyük és társadalmi megbecsültetésük emelkedik ezáltal a nemzetszolgálat által.

Aki az elemi iskola 8 osztályának elvégzésére hivatott, az végeze el azt. De aki középfokú iskola elvegzésére kapott tehetséget és szorgalmat, annak azt kell elvégeznie. Panaszkodunk, hogy nincs elég keresztény kereskedő? Igy lesz idővel értékes, új, magyar iparos és kereskedő osztályunk, mert az utánpótlás ezzel biztositva lesz.

A legfelsőbb fórumról hangzott a közelmultban felénk: „A fiatalság a jövő! És amilyen a magyar ifjuság, olyan lesz a magyar nemzet jövője is!" Jobb nemzeti létünk jövendő zálogáért, magyar ifjuságunkért pedig semmiféle áldozattól nem szabad visszariadnunk!

N. I.

IRODALOM

Ady Endre

Akkor irta ezt a versét Ady Endre, amikor már az öreg katonákat is vitték. Haki tetikre hivott el bennünket a Gondviselés, szerepünk mindig végzetes volt! s a költő, egy népével, aki minden haldoklón túl az élet népe, mert igy rendelteték el.

Hitető, vén bakák.

Hogy zug, zuhog, árad a nóta
Valamennyi vén fiu torkán
S hogy ölte árdkig az orkán
Künn őket a próba-mezőkön

Magyarok, öregek, nótásak.
Bakák, búsak: dacosan, hősön
Puskaport még alig szagoltak,
De hősök már, mint hősön-holtak.

Igy járnak a Végzés ormán
Ezer és ezer évek óta,
Mindig a Halálba loholtak
S el nem hagyta őket a nóta.

Miért? Kiért? mikor?: erősön
Attták, mert igy rendelteték el
S be szép ilyen végzetes néppel
Ugyanaznak tudni magunkat.

Ez ú regéknek ősi népe
S hősi népe túl minden hősön,
Rosszkor jöve s rossz helyre téve
Átugrik Sorsot, Jelent, Voltat,

Fdtum és dal népe, ha voltak
Sirok: te megbirtál a véggel,
Busuitál, ütöttél, nótáztál
S halsz és élsz: igy rendelteték el.

Korponay képviselő levele a frontról

Hosszu hetek óta hiába kopogtatnak az ügyes-bajos emberek Korponay Ede, a sárvári kerület népszerű országgyülési képviselőjének ajtaján. Korponay Ede ugyanis — idős kora és annak dacára, hogy családjának két férfi tagja: fia, a vezérkari százados és vője, Belső Imre uradalmi főintéző, már hónapok óta szembe néz az ellenséggél — katonai szolgálatra jelentkezett és a kassai honvédekkel elindult a szovjet frontra. 296/25. számu tábori postaszámról julius 17-iki kelettel most érkezett tőle az első értesités sárvári barátaihoz.

Többek között ezeket irja:

„Most amikor hosszas vándorlásunk után ebben az irdatlan nagy országban, a mostanában sokat emlegetett nagy folyók táján rövid időre megállottunk, megirhatom, hogy hála Istennek meg vagyok erőben, egészségben. Sokat látok, sokat tapasztalok - feladatom szép, felemelő. Boldog vagyok, hogy itten a becsület mezején is szolgálhatom, korom ellenére, hazámat. Milyen más világ mint a mienk! Milyen utálatos a bolsevizmus munkája! Hogy vagytok... Mi ujság? Gondoljatok jószivvel rám, aki az összes sárváriakhoz nak és vidékieknek szeretetteljes üdvözletemet küldöm. Hivetek és bajtársotok: Ede."

Eddig a kerület országgyülési képvis lőjének sorai, amelyeket az általános érdeklődésen tul, annak biznyosságául is közlünk, hogy vannak azért még emberek, akik nem helyeskednek a „bort iszik és vizet prédikál" szólás mondás alapjaira.

Hirek a bolseviki zsidó frontról..

Edvard Gans zsidó tanár irja:

„A megkeresztelkedés és a kereszteződés mit sem ér. Mi még századok nemzetségünkben is olyan zsidók maradunk, mint amilyen háromezer évvel ezelőtt voltunk. Mi még tizszeres higitásban sem veszitjük el a mi fajtánk illatát s bármilyen nővel való bármilyen egyesülésünkben a mi fajtánk marad uralkodó: mindig ifju zsidók lesznek belőle."

Laval francia miniszterelnöknek szemrehányást tett az amerikai követ amiatt, hogy nem rokonszenvezik az angolszász-bolsevista szövetséggel és hangoztatta, hogy az amerikai nép nem szereti őt. Laval erre igy válaszolt: „Nem az amerikai nép az, mely nem szeret engem, hanem az amerikai zsidóság. Önöknél éppen ugy, mint nálunk, a zsidók ölték meg a békét".

A török kormány is megkezdte a zsidók háttérbeszorítását. Az anatoliai hirszolgálat zsidó alkalmazottainak azonnali hatállyal felmondott és a miniszteriumokból az összes zsidokat elűzi.

A Magyar Sion irja a zsidóbirtok Vitával kapcsolatosan: „Legyen magántulajdon, de a magyar föld ne legyen támpontja bomlasztó elemeknek."

Göbbels német birodalmi miniszter mondotta." A zsidóknak nincs joguk, hogy közöttünk az egyenrangu polgár szerepében tetszelegjenek. Ha az utcan, az üzletek előtt, a közlekedési eszközökön megszólalnak, nyomban ell kel-németiani őket, nem csak azert, mert elvben soha sincs igazuk, hanem azért is, mert zsidok és zsidóknak nincs szavuk a gyülekezetben."

Nehéz tuljárni a zsidó raffinérián. Ennek bizonysága az a sárvári jelenség is, hogy a kóser tej megvonása óta, mind több pajeszos és pajesztalan héber csepdliz ki naponta a környékbeli községekbe, hogy a gazdáknál szerezze meg, a saját szemeláttára fejt. „minden tisztátalanságtól" ment, hithü zsidó számára is élvezhető tejet. Az már csak természetes, hogy a "sorsüldözött", „szegény" szemiták — hirek szerint hetven filért sem sajnálnak egy egy liter kósertejért. Tudomásunk szerint azonban a hatóság rövidesen végetvet ennek a falura járó kisded játéknak is és mi csak arra vagyunk kiváncsiak, hogy utána milyen természetü trükkök következnek. Mert, ugyebár, a Spiegl-Krauszékat polgári törvények közé szoritani lehetetlenség. Ha szükséges, akár légnemüvé is kell válnak, de keresztény rendszabályoknak magukat alá nem vetik, mind az internálótáborig.

A hetekkel, ezelőtt lezajlott „füstelen nap" gyüjtése során tapasztalt „demokrata" megnyilvánulás tárgyában több levél érkezett cimünkre, amelyben az ügy további fejleményeiről érdeklődnek. Megnyugtatásként közöljük, hogy a dolog nem aludt el, sőt . . .

A newyorki érsek nyiltan a szemébe mondta La Gardia zsidó polgármesternek a következőket: „Ez a háború is a zsidóság háborúja a világ ellen. A zsidóság célja a kereszténység kiirtása, illetve a nem zsidó népek rabszolgaláncra való fűzése."

Heti őrjáratunk a zeneműkiadóknál

A budapesti zenedaczungel rejtelmeiről irott cikksorozatunkkal kapcsolatban most elmegyünk abba a rejtelmes alchimista műhelybe, ahol a levegőben usző, megfoghatatlan melódiákból valóságos aranyat érő értéket, pénzt, sulyos ezreket varázsolnak elő. Ez az alchimista műhely székesfővárosunk kissé elszigetelődött Belvárosa Gerlóczy nevezetü utcájában létezik. Cime hivatalosan a

MAGYAR ZENESZERZŐK ÉS SZÖVEGIROK EGYESÜLETE.

Nincs az a titokzatos középkori alchimista műhely, ahol jobban működnének a lombikok, kazánok, kemencék. tégelyek és retorták, mint itt a könyvelés és a pontozás rendszere. A mű tökéletes. Ennek az alchimista műhelynek aranyat szippantó csövei szétágaznak az egesz országban. Nincs az a vidéki malacbanda, amely ne adózna a maga filléreivel a szövetkezetnek. Ez az adózás kötelező, mert ma Magyarországon még a „Beci boci tarka" cimü slágert sem szabad ellutyulni anélkül.

hogy az eljátszásért járó jogdijat vagy puusalét a szövetkezetnek idejében ne fizetnék.

Ennek az alchimista műhelynek legfőbb elnöke, vezetője a magyar slágerek koronázatlan királya, a Bob herceg irója, Huszka Jenő. Huszka Jenő a könnyü muzsika terén határozottan rendelkezik kvalifikásokkal, habár ezekről a kvalifikásokról nem egy zeneértő kénytelen fejétcsóválló kritikával nyilatkozni. Huszka és zenéje tipikus szülemenye volt egy régi álromantikus korsak,

amelyben a szivhezszóló giccsek terén még a nagy hebracussal, Zerkovitzzal is felvette a versenyt. Limonádé muzsikája lemoshatatlan volt hosszu ideig a szivekről, és amig az ő müdalai, operettslágerei uralkodtak az országban, Bartók és Kodály csak a legnagyobb mellőzöttségben hirdethették az igazi magyar népdal fensőbbrendüségét

Huszka százezreket keresett zenéjével. Felesége, Arányi Mária a rádióban csak addig adhatott tanácsokat az asszonyoknak, mig a zsidótörvények szerepelésétbizonyos keretek közé nem szoritották. Ám Huszka Jenő továbra is sztár maradt a rádióban, nincs nap, hogy valamelyik szerzeményét gramofon lemez ne érzékenykedné az éterbe. Ki tudja, hogy minden Huszka dal eljátszása ma is sulyos pénzeket hoz az illusztris szerzőnek? Szép pénzeket

a Szövegirók és Zeneszerzők Szövetkezetén keresztül, ahol a tagoknak annyi pontot adnak, amennyiszer dalaikat valahol eljátszák. Huszka, a szövetkezet [illegible] a saját szövetkezetétől valóságos vagyont kap évente.

Ez ellen tulajdonképpen nem sok kifogás esbet. Ám nem lehet szó nélkül hagyni azt a tényt, hogy a vezetése alatt álló szövetkezéthez havonta ugyancsak vagyenszámba vehető összeg folyik be fehetetlen, kezdő, fiatal müszikusok alkotásainak játszási jogaiért és ebből az összegből esetleg egy vasat sem lát az alkotó muzsikus.

Mi ennek az oka, hogy lehet ily ügyes egy világhirü zeneszerző vezetése alatt álló szövetkezet? Ime a titok megoldása: Ha te vagy én irunk egy magyar nótát, dalt vagy slágert, ezért a szövetkezet azonnal felszámitja a játszási dijat a szerzőkaroknak. Te pedig kérheted a szövetkezetbe való felvételedet. A felvételről az időnként összeülő igazgatósági ülés dönt. Hogy miker? Hát az bizonytalan. Lehet, hogy egy esztendő mulva. Addig a muzsikus munkájának gyümölcseit a szövetkezet élvezi és a beszedett összeget a már bemutatkozott tagok pontarányának mértékében számolja el.

A szövetkezet elszámolásban áll a budapesti hangversenyirodákkal is. Hogy ez az elszámolás milyen gyönyörü adatokat rejteget magában, arra álljon itt a következő jellemző adat.

A szidó Rózsavölgyi cég, amely még ma is Magyarország legnagyobb kottakiadó vállalata, egy egy évre nem kevesebb, mint 80 ezer pengőt kapott az eladott melódiákért a szövetkezetből! Ugyanekkor a Teberső keresztény zeneműkiadó vállalatnak mindössze 100 pengőt juttatott.

Ügyes ügyrend, ügyes rendszer; ez a Szövetkezet nagy erőnye. És ügyes a Rózsavölgyiék Sugár, valamint két Alberti nevü uriember, akik kitünő taji szimatukkal ki is használják a Szövetkezet nyujtotta előnyöket. Mit gondol a jámbor olvasó, hogy a Budapesten divatos német slágerek. katonadalok után ki keres a legtöbbet?

Természetesen a Berlinből távozni kényszerült Alberti urák, a dallamosnevü kiadóvállalat zsidó kerifeusai. Ugyancsak ők keresnek az amerikai slágereken is. Hiába, ők már létrehozták kettőskönyvükben a német-amerikai békét.

A zeneműkiadó vállalatok közül hatalmas forgalma van Bárd Ferenc ugyancsak zsidó kiadóvállalatának. A régi héber Harmath Imre, a S illágyi László és a többi kétségtelen faji hovatartozandóságu zeneszerzővel ők csinálták a legszebb üzleteket Bárdéknál Silber Miklós vezeti vérában levő zsenialitással az ügyeket. Ismert neve van a magyar nóták terén a Csárdás zeneműkiadó vállalatnak is, melynek a zsidó Vig Miklós a jelenlegi tulajdonosa. A Csárdás valamikor az ugyancsak zsidó Salamon József vállalkozása volt. Ő adta el Vignek, maga pedig 1940-ben Melódia néven kért és kapott uj zeneműkiadó vállalat alapitására iparengedélyt! Salamon ur az angol S. G. Selly név alatt hosza forgalomba saját slágereit.

Ki van még ebben a rituális dzsungelben? Itt van Schmolka János, a volt filmes, aki a Vionis vállalatot vezeti. A Scála és a Nádor zeneműkiadók a kisebb halak osztályába sorolhatók, de ők is megkeresik a maguk jóféhény ezer pengős hasznát a levegőben szállingó melódiákból. Zeng a dal és cseng a pénz. A nótaköltő nevét már mindenki ismeri, de senki sem sejti, hogy a dalon hosszu idsig nem ő, hanem alsóorban a Szövegirók és Zeneszerzők Szövetkezete

keres. azután a kiadó, amelynek irodajában majdnem mindig ott találjuk Juda kitünő üzleti érzékkel megáldott képviselőit.

Nézzük csak kiknek juttat a Szövetkezet szerzői dijakat pl. Rózsavölgyin keresztül? Az 1942 első félév terméséből szolgáljanak: Kőszegi, Bechtold, Vig, Seress Rezső, Haber Alfréd, Dénes, Márkus Kemeny Egon, Forray György stb nevei, akik kivétel nélkül a kiválasztott fajtához tartoznak vagy tartoztak. De Bárd és Náder rokonfajú intézői sem maradnak el a hitsorsosok pártolásában, amennyiben a fentiek mellé meg Párlos Janét, Komáromy Andort, Vértest, Békeffyt stb sorakoztatják.

Ebbe az iradatlan dzsungelbe, a magyar dallam aranybányáját rejtő őserdei bozótba elsősorban a Zeneműszerzők és Szövegirók Szövetkezetén keresztül kellene belenyulni Kik kapják itt a pénzt vajon mennyi kritikát bir ki a Szövetkezet pontozási rendszere? Kuszka Jenő művészember s habár kétségtelenül van érzéke a helyes pontelszámoláshoz, — hiszen ennek ellenérzése saját érdeke — mégis jó lenne kormánybiztost ültetni ennek a szövetkezetnek az élére. Aki aztán a szövetkezeten keresztül belelátna az egész magyar zeneműkiadói tábor érdekes üzleti könyveibe is.

HIREK

— Celldömölk nagyközség képviselőtestülete elhatározta, hogy a Szolnok-Doboka megyei kis Kohóvölgy községet testvér községül fogadja.

Ezt a kis községet 578 lélek lakja, akik nagyrésze szegény bányamunkás és nagyon mostoha viszonyok között él.

A román megszállás alatt a község lakossága nemcsak lerongyolódott, hanem gazdaságilag teljesen tönkre is ment, ugyannyira, hogy önerejéből alig tud talpra állani. Ezért határozta el a képviselő testület, hogy testvér községül fogadja és segitségére siet.

Felkéri az elöljáróság a nagyközség áldozatkész közönségét, hogy fogadja megértéssel a testvér község javára hozzá bekopogtató gyüjtőket és adjon ki-ki tehetsége szerint, hogy visszatért véreinknek valamivel szebb és jobb jövőt biztosithassunk.

Bizva abban, hogy a testvér községet megsegiteni akaró munkánk eredményes lesz, az elöljáróság már előre is hálával köszöni az adakozók jószivüségét.

— Igazságügyi hir. A szombathelyi Törvényszék Elnöke Mórocz Mária celldömölki lakóst a celldömölki kir. Járásbiróságnál irodagyakornoknak alkalmazta.

VASUTI áthelyezések. A szombathelyi Üzletvezetőség Romvári Ernő máv. tiszlet Celldömölkről, Szombathelyre. Piroska László forgalmi napidijast Vépről Celldömölkre helyezte át.

— RENDSZERESITÉSEK a máv-nál. A máv. Igazgatósága Ambrus József, Karáth Béla és Varga Ferenc segédtiszti segélydijasokat napibéres állomásfelvigyázó jelöltként rendszeresitette.

— LILIOMHULLÁS. Sulyos csapás érte kisjenői Jeney Vince máv. tiszlet. Rajongásig szeretett 11 éves Ibolykája, rövid betegség után váratlanul elhunyt. A kis első osztályos polgáristát általános nagy részvét mellett bucsuztatták el a gyászháznál, majd a somlyójenői családi sirboltban helyezték örök nyugalomra.

— KINEVEZÉS. Göcze András sömjénmihályfai ev. helyettes tanitót a tankerületi főigazgatóság 1941. év szeptember 1-től visszamenőleg rendes tanitóvá nevezte ki.

— ÁTHELYEZÉS. A máv. üzletvezetőség Ihásy Zoltán órabérállalányost Zalaszentivánról Celldömölkre helyezte át. — Biczó Jánost pedig órabéresnek vette fel Celldömölkre az igazgatóság.

— VÁLASZTMÁNYI ÜLÉS. A celldömölki Mozdonyvezetők Köre hétfőn este választmányi ülést tartott. A választmányi ülés közellátás kérdéseket tárgyalt, majd elhatározta, hogy a Kör zászlót szerez be és a tagok egyensapkát is beszereznek. Nagyszabásu tekeverseny megrendezését is kimondották. A nyertesek értékes dijjazásban részesülnek. A verseny a gyülés után nyomban elkezdődött. Az első dobásokon részt vett Vass Béla fütőházfőnök is.

— ARATÁSI ÜNNEPÉLY. A Mozdonyfütők és Fütőházi munkások Magyar Életpárt Csoportja, — mint már előző számunkban megirtuk — nagyszabásu aratási ünnepélyt rendezett az elmult vasárnap. A Zöldfa-vendéglő udvaráról kiinduló diszfelvonulás hatalmas tömeggé nőtt az ünnepély szinhelyéig, hol Németh János körelnök gondosan felépitett beszéddel nyitotta meg azt. Majd Németh Bözsike alkalmi verset szavalt. utána a jelmezes leányok és vasutasok rövid idő alatt, körülbelül egy fél hold árpát arattak le, amely után szebbnél szebb műsorszámokkal gyönyörködtették a közönséget. A szép ünnepélyt az eső zavarta meg. A teljes bevételt a kör a sebesült katonák segélyezésére forditotta.

— KÖZÉRDEKÜ HIR. A járványos állatbetegségek megelőzése céljából az ólakat és istállókat fertőtleniteni kell. Tökéletes fertőtlenitők: hidrogén korlátolt mennyiségben rendelkezésére áll azoknak akik még nem fertőtlenitették sertés és baromfi ólaikat, tehén és ló istállókat. Egy liter tömény Hidrogén ára 70 fillér. Beszerezhető, szóbeli használati utasitással együtt minden d. e. 9-10 között a városházán a Városgazdánál.

A BUDAPESTI NEMZETKÖZI VASARRA (háborus vásárra) való 50 százalékos kedvezményes utazásra jogosító igazolványok 3 50 P-ős árban kaphatók a TURUL NYOMDA könyvkereskedésében Celldömölkön

— Sárvári urhölgyek az ACTIO CATOLIKA kurzusán. Az Actio Catolika Vasváron lefolyt négynapos vezetőképző kurzusán a sárvári katolikus nőegyesületek részéről Budai László vezetőjegyző neje, a Katolikus Nőegylet elnöknője és Varga Mária óvónő vettek részt. Az egyesületi és hitéleti hasznos tapasztalatokról a két urhölgy az ősz folyamán fog az érdekelt egyesületekben beszámolni.

— KÖZEL FÉLEZER a honvédelmi szolgálatra jelentkezett sárvári hölgyek száma. Sárvár hölgyei — megértve az idő parancsoló szavát — várakozáson felüli lelkesedéssel jelentkeztek női honvédelmi szolgálatra. A jelentkezések felvételét, valamint a kapcsolatos kimutatások kitöltését Budai Lászlóné, Kozák Ferencné és Zákó Gabriella tanitónő végezték, illetve irányitották. A hivatalos följerjesztés szerint 470-en hajlandók az önkéntes női honvédelem keretében hazafias szolgálatot teljesiteni.

— UJ SÁRVÁRI IRNOK. A Sümegi László belügyminisztériumba távozásával megüresedett városi irnoki állást pénteken délután megtartott rendkivüli közgyülésén töltötte be Sárvár képviselőtestülete Az állást egyhangu választással Szabó Kálmán eddigi országmozgósitási dijnok nyerte el, aki mostani uj tisztségében továbbra is a népmozgalmi ügyek intézője lesz.

— ÁTHELYEZÉSEK A JEGYZŐI KARBAN. Veláncsics Pál gérceí vevetőjegyző hosszabb betegszabadságra távozott, helyettesitésével Galba Vince járási főszolgabiró Bálint László hosszupereszteg segédjegyzőt bizta meg aki az utóbbi időben ideiglenesen a káldi jegyzőség ügyeit most a járási főszolgabiró intézkedésére Magyar Antal eddigi felsőpatyi segédjegyző intézi.

— LEESETT a kőmüves állványról. Sulyos szerencsétlenség történt a sárvári cukorgyár renoválási munkálatai körül. Illés Péter 13 esztendős malter hordó fiu a több méter magas létraállványról lezuhant és különféle sérüléseket, valamint agyrázkódást szenvedett. Illés Péter egy nagy vödör habarcsot akart a kőmüvesek dolgozó ládájába önteni miközben a nehéz vödör megbillent és lelökte az állványról az egyensulyát vesztett gyermeket. Illés szerencsére akadályokba ütközve, lelassitott eséssel zuhant a habarcs halomba, a körülmények ilyetén összejátszása nélkül feltétlenül halálra zuzta volna magát. Jelenleg a helyi közkórházban ápolják. A nyomozás megindult annak kiderítésére, hogy a cukorgyári munkálatokat vezető Veisz György épitési vállalatot a balesetért nem terheli e felelősség.

— VERMÉRGEZÉS. Varga József 40 éves cukorgyári munkás a vashulladékok összeszedése közben éles dróttal megszurta tenyerét. A jelentéktelennek látszó sérülés nyomán vérmérgezési tünetek léptek fel és Vargát csak műtéti beavatkozás tudta megmenteni az életnek.

SPORT

A CVSE--Siófokon

az utolsó bajnoki mérkőzését 0 3 arányban elvesztette. A tréningbiány és az utazás fáradalmai meglátszott a csapaton, lelkesen játszottak, de balszerencse üldözte.

JÓTÉKONYCÉLU mérkőzést viv jul. 26 án d.u 5 órai kezdettel a CV.SE. keretében a Fütőház és Forgalom csapatai. Mindkét csapat aktiv játékosai a közel multban Celldömölkre helyezett nagy multu fotballistákkal lesz megerősitve ugy hogy a mérkőzés jóval magasabb nivójunak igérkezik, mint a most lezajlott bajnoki mérkőzés bármelyike. A mérkőzés tiszta jövedelme a Bajtársi alap javára lesz forditva, szolid helyárak mellett, tekintettel a nemes célra felülfizetéseket is köszonettel fogadunk. Hirlapilag nyugtázunk.
A Rendezőség.

Sz. T. K. Sárváron

Sz F L ifj.—SLE ifj. 4:1 (3:0)

Szombathelyen, a Hunyadi uti pályán elvesztette első kupamérkőzését Sárvár ifjusági csapata. A vereség ellenére Szombathely sportközönségének tetszett Sárvár fair és lelkes játéka.

A WM rendszerben játszó csapat a következő felállitásban játszott; Kondor—Cser, Puklér—Sebestyén, Pinter, Rózsa—Cselédi, Ács, Marácz, Gál, Timár.

Az első félidőben kissé megilletődve játszottak a fiuk és ennek tudható be a 3;0 ás félidő. A második félidőben azonban magukra találtak, és egy kis szerencsével kiegyenlithettek volna. Egyénileg senkit nem lehet kiemelni Valamennyien nagy akarással igyekeztek — részben sikerült is — ellensulyozni a SzFL nagyobb technikai felkészültségét. Cselédi a csatárban és Rózsa a hátsorban látszottak egy árnyalattal jobbnak a többinél. Általános megállapitás szerint Sárvár ifjusági csapatának játéka pár hét alatt nagy változást mutat.

SzTK---SLE ifj.

F. hó 23-án, vasárnap délután fél 4 órai kezdettel játsza második Ornischl kupa mérkőzését az SLE ifj. csapata. A kétszer kupagyőztes SzTK ellen csak legnagyobb erőbedobással érhető el tisztes eredmény. A mérkőzés felér egy vérbeli II. oszt. bajnoki küzdelemmel, ifjuságunk támogatása, tekintve a nemes célt — nemzetnevelési szempontból is üdvös cselekdet.

Első osztályu lesz e Sárvár? Ez a kérdés hangzik mindenfelé, és az egyesület vezetősége erre ezuton azt a választ adhatja, hogy augusztus 2 án Győrben tartandó kerületi gyülésen mondják ki hivatalosan az első osztályuságot. Ugyanis a jelenlegi párhuzamos két I. oszt. hely. az utazási nehézségek csökkentése céljából 3 csoportban küzdenek az első osztályu csapatok. Mint legjobb 2 ik, Sárvár mindenképen bekerül, mert a 28 első osztályu csapat helyett 33 küzd majd benne. A győri gyülésre az egyesület érdekeinek képviseletében Farkas Mihály nyomdatulajdonos intéző utazik fel.

Hirdetmény.

Nagykamond község határában fekvő Károlyháza pusztán 240 drb. növendéksertés, összesen 4672 kg. sulyban.

1942. évi julius hó 30 án délután 3 órakor nyilvános árverésen el fog adatni.

BECK JÓZSEF
nagybérlő
Károlyházapusztai lakos

ELADÓ CSALÁDI HÁZ KERTÁN

a Vilma utca 32 szám alatt, mely áll: 2 szoba, konyha, éléskamra, előszoba, fürdőszoba és 3800 □-öl kertből. Ára: 4200 P.
Bővebbet
PARRAGH ELEMÉRNÉL
Kertán

Jó karban levő üzemképes 1070-es Urmoth cséplő 15 q gabona árért kiadó
HORVATH LAJOS

Egy vasaló tanulóleány fizetéssel felvételik BOROS SÁNDOR kelmefestő és vegytisztitó üzemében Celldömölk.

Eladó a Sághegyen 3000 □ öles szőlő, két szoba, konyhás és pincés présházzal. Cim a kiadóban.

Kiadja:
A Turul Szövetség Kemenesaljai B. B. T.
Felelős kiadó:
Takáts Károly
Lapzárta: csütörtök délben 12 órakor.
Turul-nyomda nyomása, Celldömölk.